

stanje. Ukazao je i na dimenziju pojave prokrijumčarene robe iz ostalih dijelova Jugoslavije, te se bavio »slučajem kamp-prikolica« i sukobima SR BiH sa drugim jugoslavenskim republikama. U narednim dijelovima rada se bazirao na formiranje i rezultate rada Komisije za procjenu štete, kao i optužbama koje su se javile na račun SR BiH i te komisije. Autor Dupanović je objasnio kako su tekla politička previranja povezana s pitanjima obnove lokaliteta Bosanske krajine. Kakav je bio politički odjek potresa vidjelo se i kroz *Sastanak predsjednika izvršnih vijeća republika i pokrajina 4. listopada 1970. godine*, gdje je autor prikazao politiku popuštanja SR BiH, kao i posljedice koje su se javile izborne, 1971. godine, nakon oportunističke kampanje. Tu je bilo riječi o pritiscima na Saveznu vladu s ciljem iznuđivanja više sredstava za obnovu Bosanske krajine. Zaključno, autor je naglasio da su posljedice potresa imale bitan utjecaj na političku scenu i naveo da su gradovi Bosanske krajine na kraju uspješno revitalizirani.

Koristeći objavljenu i neobjavljenu izvornu građu, te uz konzultaciju s recentnim korpusom značajnih studija autor Dupanović je uspio pokazati koliko zapravo okolišne prilike mogu imati kratkoročne, ali i dugoročne utjecaje na društvene, ekonomske i političke strukture. Ova socio-ekonomsko-politička perspektiva je samo jedna u nizu onih koje se mogu pratiti u kontekstu proučavanja potresa i sličnih ekofenomena.

Na posljednjim stranicama zbornika, ponuđene su osnovne informacije o autorima. Na kraju vrijedi spomenuti i da su rezimeji svih radova prevedeni na engleski jezik, kako bi šira akademska zajednica mogla imati uvid u tematike koje su obrađene. Ovaj zbornik radova je svojom kvintesencijom osvijetlio koncepte odnosa čovjeka sa njegovim okolišem. Autori su kroz svoje radove uspjeli da prikažu mogućnosti interdisciplinarnog i multidisciplinarnog izučavanja ekohistorije, pa zato ovaj zbornik radova ima i nesaglediv tematsko-heuristički smisao. Sigurno da je prostor Bosne i Hercegovine pogodan za stvaranje ekohistorijskih studija, pa se ekohistorijski fenomeni na tom prostoru mogu pratiti od antičkog perioda, sve do modernog i suvremenog doba. Nema sumnje da je ovaj zbornik radova ključan u probijanju leda pri čvršćem etabliranju ekohistorije u bosanskohercegovačkoj historiografiji, a kasnije i njenoj institucionalizaciji. Ostaje nada da će se na ovom planu aktivirati i drugi autori čime će doći kraj ekohistorijskoj letargiji bosanskohercegovačke historiografije, jer kao što je rekao Donald Hughes: »... Teritorij ima priču koju valja čuti...«

Ema PAŠIĆ i Dina PAŠIĆ

SLAVEN BERTOŠA, BARBAN I MLETAČKI LOREDANI. ŽIVOT U POKRETU, LJUDI I DOGAĐAJI, KATEDRA ČAKAVSKOG SABORA PAZIN, OPĆINA BARBAN, DRŽAVNI ARHIV U PAZINU, SVEUČILIŠTE JURJA DOBRILE U PULI, PAZIN - BARBAN – PULA 2015., 319 STR.

Područje Barbana i Raklja do Rata Cambraiske lige bilo je u sastavu Pazinske knežije, a kada je to područje prešlo pod mletačku upravu, na javnoj dražbi, gospoštiju Barban i Rakalj 1536. kupuje mletačka plemićka obitelj Loredan Da San Stefano te time ona postaje jedna od 17 privatnih gospoštija koje su postojale u mletačkoj Istri, jedina koja se mogla nasljeđivati po ženskoj liniji. U knjizi Barban i mletački Loredani autor prof. dr. sc. Slaven Bertoša, iz dostupnih i dragocjenih povijesnih vrela, donosi mnogo zanimljivih podataka iz prošlosti Barbana i Barbanštine, koji nam barem djelomično mogu prikazati kako su nekadašnjih stanovnici tog područja živjeli, kojim su se poslovima bavili i kako su oblikovali svoju društvenu zajednicu.

Na početku knjige, autor u »Predgovoru« (str. 5.-6.) ukratko opisuje sadržaj djela te zahvaljuje svima koji su mu pomogli tijekom rada na knjizi. U »Uvodu« (str. 7.-9.) u nekoliko se redaka opisuje tijek barbanske prošlosti, od prapovijesnih nalazišta do novog vijeka, čija je najpoznatija ostavština svakako

Trka na prstenac koja se, u obnovljenom izdanju, prometnula u jednu od najpoznatijih i najatraktivnijih turističkih manifestacija na poluotoku.

U prvom poglavlju »Mletačka obitelj Loredan i njezini sredozemni horizonti« (str. 11.-29.) autor se posvećuje toj poznatoj mletačkoj obitelji vezanoj uz Barban. Detaljnom analizom brojnih leksikona, bibliografija, rodoslovlja, plemićkih registara i enciklopedija, od kojih možemo spomenuti Talijanski biografski leksikon, Rodoslovlje mletačkih patricija M. Barbara ili, pak, Istarsku enciklopediju, donose se podaci o brojnim predstavnicima te mletačke obitelji koja je dala tri dužda i mnoge druge državne službenike; neki od njih su djelovali i u Istri, kao rašporski kapetani ili obnašatelji neke druge administrativne funkcije.

»Kratki povijesni pregled uz osvrt na historiografiju« (str. 30.-38.) naziv je sljedećeg poglavlja. Uz kratak opis prošlosti područja Barbanštine, pisac donosi i popis svih privatnih gospoštija na području mletačke Istre. Zatim se ukratko predstavljaju istraživači koji su se bavili prošlošću Barbanštine, gdje je neizbježno ime Josipa Antuna Batela, samoukog povjesničara koji je tijekom svojega života prikupio i proučavao te time sačuvao od propasti brojne dokumente iz prošlosti Barbana i Raklja.

Treće poglavlje nosi naziv »Teritorijalni, demografski i gospodarski podaci o Barbansko-rakljanskoj gospoštiji u drugoj polovini XVIII. stoljeća.« (str. 39.-49.) Na početku poglavlja dr. Bertoša ističe da dokumenti iz Batelove ostavštine daju vrijedan doprinos istraživanju gospodarske i administrativne prošlosti gospoštije u posljednjim desetljećima postojanja. Stoga, ovdje analizira dokumente o brojčanom stanju stoke 1769., statističke podatke iz 1780. (popis žitelja, stoke i nekih gospodarskih objekata), i dokument o imovinsko i pravnom ustrojstvu iz 1797. Potrebno je napomenuti kako sve ove dokumente autor donosi u prijepisu na kraju poglavlja.

»Povijesna antroponimija i toponimija (početkom XIX. stoljeća)« (str. 49.-98.) naziv je četvrtog poglavlja u kojem pisac, na temelju spisa koje je sastavio barbanski notar Alessandro d'Eletti između 1814. i 1821., temeljito analizira i navodi koja se sve imena sela i zaseoka, prezimena i drugih toponima spominju u spisima navedenoga barbanskog notara.

U poglavlju »Crkvena prošlost Barbana i Raklja« (str. 99.-138.) donose se brojne zanimljive informacije, također iz dokumenata Batelove ostavštine, o bivšim pripadnicima klera, njihovim poslovima i obvezama i drugim stvarima vezanim uz crkvene djelatnosti. Na početku poglavlja autor predstavlja popise župnika i arcipreta i popise kanonika, a zatim analizira dokument o trajnim obvezama kaptola župne crkve sv. Nikole u Barbanu iz 1738. Iz njega saznajemo kakvi su bili običaji koji su se odvijali povodom slavljenja određenih blagdana. Nakon toga se ukratko opisuje sadržaj još nekoliko dokumenata vezanih uz crkvene poslove, poput popisa bratovština ili odluke o iznosu plaće za svirača orgulja. Veći dio ovog poglavlja autor posvećuje crkvama Barbanštine, počevši sa župnom crkvom sv. Nikole u Barbanu te o svakoj iznosi najosnovnije informacije, uz priložene fotografije.

Župna crkva sv. Nikole tema je sljedeća dva poglavlja: »Prilozi poznavanju prošlosti župne crkve sv. Nikole u Barbanu« (str. 139.-146.) i »Inventar crkve sv. Nikole u Barbanu iz 1640« (str. 147.-151.). U prvom poglavlju analiziraju se isprave o obnovi orgulja iz 1675., zatim rodoslovlje obitelji znamenitog Barbanca Petra Stankovića / Pietra Stancovicha i spis o imovini svećenika Petra Družića prilikom dobivanja statusa arhiđakona, a u sljedećem se poglavlju obrađuje isprava iz 1640. koja donosi popis inventara župne crkve. Osmo poglavlje »O dvjema crkvama Barbanštine« (str. 151.-162.) donosi podatke iz isprave o crkvi na lokalitetu Pisak koje više nema i isprave o dozvoli za gradnju crkve Blažene Gospe od Zdravlja kod sela Hreljići, koju je potpisao vlasnik Barbansko-rakljanskog feuda Antonio Loredan.

U sljedećem poglavlju naziva »Barbanski i Rakljanski bilježnici (1502.-1811.)« (str. 163.-168.) dr. Bertoša donosi popis notara koji su djelovali u ovoj gospoštiji, također prema dokumentu iz Batelove ostavštine. Pored popisa bilježnika, u Batelovoj ostavštini nalaze se brojne oporuke koje su ti notari sastavljali.

U poglavljima »Oporuke barbanskih plemića (XVI.-XVII. stoljeće)« (str. 169.-174.), »Oporuke barbanskih seljaka (XVI.-XIX. stoljeće)« (str. 175.-187.) i »Oporuka Antuna Sinčića (1799.): primjer bužetsko-barbanskih migracijskih veza« (str. 188.-194.) analiziraju se tri oporuke plemstva i četiri

oporuke barbanskih seljaka te jedna oporuka koja svjedoči o migracijskim vezama između Barbanštine i Bužeštine.

Poput oporuka, i matične knjige predstavljaju bogato vrelo podataka iz prošlosti pa se tako autor kroz istraživanja puljskih matičnih knjiga susreo s brojnim spominjanjima Barbanaca te je analizu tog istraživanja zapisao u poglavlju »Migracijski kontakti između Barbana i Pule u novom vijeku.« (str. 195.-212.). Najčešće se spominju stanovnici Barbana, potom Raklja te najmanje stanovnici manjih sela i zaseoka i to najčešće u maticama vjenčanih.

»Mletačko-austrijska granica u dolini rijeke Raše koncem XVIII. stoljeća« (str. 213.-225.) naziv je posljednjeg poglavlja. U njemu autor analizira nekoliko isprava vezanih uz područje doline rijeke Raše koja je jednim dijelom predstavljala mletačko-austrijsku granicu gdje je, kao i uostalom i duž cijele mletačko-austrijske granice u Istri, bilo spornih točaka koje su izazivale neprestane prijepore.

Na kraju knjige još možemo naći iscrpan popis korištenih izvora, literature i rječnika, sažetke na hrvatskom, talijanskom, engleskom i njemačkom jeziku, *index locorum*, *index nominum*, *index rerum et notionum* te bilješku o piscu. Knjiga je prepuna fotografija prepoznatljivih krajolika i lokaliteta Barbanštine, prikazani su brojni faksimili dokumenata, dok se za svaki dokument koji je autor analizirao u poglavljima donosi prijepis na kraju pripadajućeg teksta.

Ova knjiga predstavlja iscrpnu i temeljitu analizu povijesnih izvora o Barbansko-raklanskom feudu. Kroz različite sličice iz prošlosti možemo se upoznati s detaljima iz života ljudi koji su obitali na ovom zaokruženom prostoru. Pisanje o prošlosti manjih zajednica otkriva nam neke skrivene spoznaje koje se u istraživanjima većih cjelina ne vide ili zanemaruju, stoga bi bilo vrlo korisno kada bi sličnih istraživanja, po manjim, a i većim sredinama bilo još, što bi onda omogućilo različite oblike komparativnih analiza kojima bi se znatno pridonijelo razvitku istraživanja povijesti, ali i drugih srodnih disciplina.

Mirjan FLEGO

KELSEY, ELIN, UR. BEYOND DOOM AND GLOOM. AN EXPLORATION THROUGH LETTERS. MUNICH: RACHEL CARSON CENTER FOR ENVIRONMENT AND SOCIETY, 2014., 73 STR.

Godine 2014. u Munchenu je izdana knjiga »Beyond Doom and Gloom. An Exploration through Letters« urednice Elin Kelsey. Kroz 73 stranice ovog dijela svoja stajališta iznijela je skupina autora, svaki u svojevrsnom pismu koje šalje nekome. Zbog toga se i u samom naslovu djela spominje pojam istraživanja kroz pisma. Elin Kelsey, urednica knjige, pak je poznata aktivistica i stručnjakinja u polju zaštite okoliša. Doktorirala je 2001. godine na King's College London. Dvanaest godina predavala je u School of Environment and Sustainability at Royal Roads University u Kanadi te je kroz to vrijeme 3 puta nominirana za nagradu Kelly Outstanding Teaching Award od strane svojih studenata. Uz svoje znanstvena postignuća, vlasnica je i konzultantske tvrtke Elin Kelsey & Company koja se bavi davanjem savjeta u području ekologije, tj. komunikacije s ljudima u vezi ekologije. Takva djelatnost tvrtke proizašla je iz velikog iskustva Elin Kelsey u održavanju javnih govora i općenite komunikacije s javnošću, vezanom uz ekologiju, diljem svijeta.

Ova knjiga sastoji se od uvoda, tri veća poglavlja, koja su pak podijeljena na manja poglavlja formirana u obliku svojevrsnih javnih pisama, i završnog dijela u kojem se predstavlja autore pisama.. Sveukupno se radi o 12 pisama. Sama urednici autorica je uvoda i posljednjeg pisma. U uvodu knjige Kelsey objašnjava zbog čega se odlučila na ovakav oblik dijela i postavlja neka od osnovnih pitanja za koja smatra da je potrebno na njih odgovoriti. Ne nabrajajući sva pitanja koje autorica postavlja možda je najinteresantnije ono vezano uz »digitalno« doba, tj. na koji način približiti sve što dolazi s digitalnim dobom ekologiji i novim promišljanjima i idejama unutar nje.

Ekonomska i ekohistorija
Economic- and Ecohistory

Časopis za gospodarsku povijest i povijest okoliša

Journal for Economic History and Environmental History

Tema broja / Topic

Iz povijesti okoliša rijeke Drave
From the Drava River's Environmental History

Volumen XIII / Broj 13
Zagreb - Samobor 2017
ISSN 1845-5867
UDK 33 + 9 + 504.3

Nakladnici / Publishers:

Društvo za hrvatsku ekonomsku povijest i ekohistoriju
Society for Croatian Economic History and Environmental History
Ivana Lučića 3, HR - 10000 Zagreb
tel.: +385/1/4092-148, fax: +385/1/4092-879
sites.google.com/site/ekoekohist/

Izdavačka kuća Meridijani
p.p. 132, 10430 Samobor
tel.: 01/33-62-367, faks: 01/33-60-321
e-mail: meridijani@meridijani.com
www.meridijani.com

Glavni i odgovorni urednik / Editor-in-chief:

Hrvoje Petrić

Uredništvo / Editorial Staff:

Dragutin Feletar, Željko Holjevac, Mira Kolar-Dimitrijević, Dubravka Mlinarić, Nenad Moacanin,
Hrvoje Petrić, Drago Roksandić, Mirela Slukan Altić, Ivica Šute

Međunarodno uredničko vijeće / International Editorial Board:

Drago Roksandić - president/predsjednik (Zagreb), Daniel Barić (Le Havre-Pariz, Francuska), Slaven Bertoša (Pula), Zrinka Blažević (Zagreb), Tatjana Buklijaš (Auckland, New Zealand), Ljiljana Dobrovšak (Zagreb), Goran Đurđević (Požega), Josip Faričić (Zadar), Borna Fürst Bjeliš (Zagreb), Boris Golec (Ljubljana, Slovenija), Hrvoje Gračanin (Zagreb), Paul Hirt (Tempe, SAD), Andrej Hozjan (Maribor, Slovenija), Egidio Ivetic (Padova, Italija), Silvije Jerčinović (Križevci), Karl Kaser (Graz, Austrija), Isao Koshimura (Tokio, Japan), Marino Manin (Zagreb), Christof Mauch (München, Njemačka), Kristina Milković (Zagreb), Ivan Mirnik (Zagreb), Mirjana Morosini Dominick (Washington D.C., SAD), Géza Pálffy (Budimpešta, Mađarska), Daniel Patafta (Zagreb), Hrvoje Petrić (Zagreb), Lajos Rácz (Szeged, Mađarska), Gordan Ravančić (Zagreb), Marko Šarić (Zagreb), Mladen Tomorad (Zagreb), Jaroslav Vencalek (Ostrava, Češka), Milan Vrbanus (Slavonski Brod, Zagreb), Frank Zelko (Burlington, VT, SAD), Zlata Živaković Kerže (Osijek), Ivana Žebec Šilj (Zagreb)

UDK oznake članaka / Article's UDC markups:

Ivica Zvonar

Prijelom / Layout:

Saša Bogadi

Za nakladnike / Journal directors:

Petra Somek, Hrvoje Petrić

ISSN 1849-0190 (Online)

ISSN 1845-5867 (Tisak)

Tisak / Print by:

Bogadigrafika, Koprivnica 2017.

Adresa uredništva / Mailing addresses:

Hrvoje Petrić (editor/urednik)
Odsjek za povijest, Filozofski fakultet
Ivana Lučića 3, HR-10000 Zagreb
e-mail: hrvoje.petric@ffzg.hr
ili Vinka Vošickog 5, HR-48000 Koprivnica

Tiskano uz potporu Ministarstva znanosti i obrazovanja RH

Print supported by Ministry of science and education of Republic of Croatia

Na naslovnici / Cover:

Veduta Ptuja, foto Nataša Kolar

Ekonomsku i ekohistoriju referiraju:

CAB Abstracts

HISTORICAL ABSTRACTS, ABC CLIO Library, Santa Barbara, California, USA

AMERICA: HISTORY AND LIFE, Washington, USA

JOURNAL OF ECONOMIC LITERATURE (JEL), Pittsburgh, USA

CENTRAL AND EASTERN ONLINE LIBRARY, Frankfurt am Main, Deutschland

ECONLIT - AMERICAN ECONOMIC ASSOCIATION, Nashville, USA

Društvo za hrvatsku
ekonomsku povijest
i ekohistoriju

Meridijani
IZDAVAČKA KUĆA

Izdano u Hrvatskoj